

Livets väg

nr 21/2022-04-29

Jesus sa: Jag är vägen,
sanningen och livet. Ingen
kommer till Fadern utom
genom mig (Joh. 14:6).

Polykarpus martyrium

Först några ord om vikten av att läsa goda böcker. För en kristen är läsning något av det viktigaste i livet. Först och främst därför att Gud har uppenbarat sig för oss genom sitt ord. Många tror att man får kontakt med Gud genom sina egna föreställningar om honom, genom mystik eller bön, men så lär inte Bibeln. Genom skapelsen kan vi visserligen få en viss kunskap om Gud, att han finns och är den som ligger bakom allting, men vi kan inte lära känna honom närmare den vägen. Men Gud har valt att ge oss en alldeles speciell uppenbarelse genom profeterna och apostlarna, nämligen den Heliga Skrift. Genom Guds ord lär vi känna Gud. Där uppenbaras både lag och evangelium.

Lagen är Guds heliga vilja om hur vi skall leva. Där uppenbaras vår synd och där visas hur omöjligt det är att genom egna gärningar komma till Gud.

Evangelium är det glada budskapet om att Jesus Kristus är Guds Son, som kommit till världen för att frälsa oss. Genom evangelium förkunnar Gud att det vi inte kunde åstadkomma genom lagen och egna gärningar, det gjorde Gud genom Kristus. Genom evangeliets ord skänker Gud oss syndernas förlåtelse och tänder bönsens ande i våra liv.

För att växa i tron behöver vi ständigt andlig näring. Det sker genom att vi får del

av det aposteln kallar den rena, oförfälskade mjölken, som är evangeliets ord (1 Petr. 2:2). Liksom ett litet spädbarn är helt beroende av mammans mjölk är en pånyttfödd kristen beroende av att om och om igen höra evangeliets ord. När den kristne sedan växer i tron behöver han också annan föda, som liknas vid maten för vuxna. En människa ska inte bara få modersmjölk, utan senare även fastare föda. För den kristne är detta samma som biblisk undervisning. Den kristne får steg för steg lära sig vad dopet och nattvarden innebär, hur man skall bedja och vad som är trosbekännelsens huvudpunkter.

Allt detta finn enkelt sammanfattat i *Luthers lilla katekes*. Man kan säga att det är en liten handbok i bibelkunskap för varje kristen. Den som regelbundet läser bibeln och katekesen får en säker kompass som visar den rätta vägen.

När kunskapen i den kristna tron växer är det också bra för en kristen att lära känna kyrkohistorien. Många brinnande kristna har under århundradenas lopp genom sina liv och sin bekännelse vittnat om tron på Kristus. En sådan man var biskopen Polykarpus.

Polykarpus liv

Polykarpus (o. 69-155) var biskop i Smyrna. Han led martyrdöden för att han vägrade att offra till den romerske kejsaren. Han omnämns bl.a. av Ignatius av Antiokia i dennes brev till de kristna i Efesus.

Berättelsen om Polykarpus finns i samlingen *”De apostoliska fäderna”* (Stockholm 1967, 2:a uppl. utg. av Artos 2006).

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkoblاد

Nr 21, 29 april 2022

Red. kyrkoherde Sten Rydh

Alla böcker efter Bibelns tid skall prövas enligt apostelns ord: ”Pröva allt och behåll det som är gott” (1 Tess. 5:21). Det finns många s..k. ”helgonlegender” som är mycket utsmyckade med underberättelser och annat, som mera leder bort från det bibliska budskapet än befäster det. När vi läser om Polykarpus skall vi särskilt fästa oss vid hans trohet mot Herren. Trots svåra förföljelser höll han fast vid sin tro och vägrade att förneka den. Han förmanade sina medkristna att inte söka upp martyriet men att troget hålla sig till Herren om förföljelse bryter ut. Polykarpus inställning var också, att han ville verka för andra människors frälsning. Det står (jag moderniserar texten varsamt):

Ty det tillhör en sann och fast kärlek att inte bara önska sin egen utan också alla brödernas frälsning. (s. 280:1)

Hur kan en kristen härda ut om fienderna kommer med tortyr och andra fruktansvärda plågor? Svaret är enligt Polykarpus kärleken till Kristus. Tron ger en inre styrka så att Herren hjälper också i den svåraste nöden. Författaren skriver:

Vi bör vara fromma och tillskriva Gud makten över allt. Ty vem skulle inte beundra deras ädelmod, ståndaktighet och kärlek till Herren? Somliga sargades av gissel, så att kroppens byggnad syntes ända till de inre blodkärlen, och de uthärdade detta ... Andra åter nådde en sådan sinnesstyrka att ingen av dem vare sig knystade eller suckade, och de visade för oss alla, att när Kristi martyrer plågades, var de borta från kroppen, eller snarare att Herren stod bredvid och talade med dem. Och genom att hålla sig till Kristi nåd föraktade de världsliga smärtor...” (280:2).

Så kan vi på grund av Guds löften i Skriften vara övertygade om att Herren verkligen kommer att hjälpa varje Guds barn som hamnar i stora svårigheter, plågor, ja rentav måste lida döden för sin tros skull. Aposteln skriver ju:

Men i allt detta vinner vi en överväldigande

seger genom honom som har älskat oss. För jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som ska komma, varken makter, höjd eller djup eller något annat skapat ska kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre. (Rom. 8:37-39)

Och när diakonen Stefanus stenades till döds för sin tros skull bad han:

”Herre Jesus, ta emot min ande.” Sedan föll han på knä och ropade med hög röst: ”Herre, ställ dem inte till svars för denna synd!” Med de orden somnade han in. (Apg. 7:59f)

När förföljelserna rasade beslöt sig Polykarpus för att ändå stanna kvar i staden. Hans vänner försökte övertala honom att dra sig undan. Han gjorde också det under en tid och ägnade sig då helt åt bönen för alla församlingarna i världen. Han var en verklig bedjare. När han bad fick han i en syn se en eld som förtärde hans säng och han förstod då att han skulle bli levande bränd. Efter några dagar blev han också gripen sedan några tjänare hade angivit honom efter tortyr. Dessa tillhörde hans eget husfolk. Polykarpus sa då när han såg polisen komma: ”Ske Guds vilja” (s. 282:7). Han bad dem att han skulle få tid att fortsätta sin bön, och de tillät honom att bedja ytterligare några timmar. När de hörde honom bedja häpnade många och ångrade att de hade gett sig på en så from gammal man.

Sedan satte de Polykarpus på en åsna och förde honom till staden där polismästaren, som hette Herodes, tog in honom i sin vagn för att övertala honom att överge kristendomen. Polismästaren sa:

”Vad ont är det att säga: Caesar är Herre, offra och göra det som hör till och bli räddad?” Han svarade dem först inte. Men då de envisades, sa han: ”Jag kommer inte att göra det som ni råder mig till.”

De lyckades inte övertala honom men talade då hårda ord och stötte undan

honom så att han skadade benet. Men han brydde sig inte om det och gick snabbt vidare till stadion. Han hörde då en röst säga: ”*Var stark, Polykarpus, och visa dig som en man.*” När han kom till stadion blev det ett förskräckligt oväsen då man förstod att det var Polykarpus som var gripen. Prokonsuln – romarnas mäktiga ståthållare – försökte övertala honom att förneka sin tro. *Denne sa: ”Tänk på din ålder!” och liknande, t.ex. ”Svär vid Caesars lycka, ångra dig och säg: Bort med de gudlösa!”* (syftade på de kristna).

Men då prokonsuln ansatte honom och sa: ”Svär och jag skall släppa dig, smäda Kristus!” sa Polykarpus: ”Sedan åttiosex år har jag tjänat honom, och han har inte gjort mig någon orätt. Hur skulle jag då kunna häda min konung som har frälst mig?” (s. 283:9)

Prokonsuln hotade då med vilddjuren, vilket var ett fruktansvärt straff. Men Polykarpus svarade:

”Kalla du på dem, ty för oss är en omvändelse från det bättre till det sämre omöjlig. Men det är riktigt att omvända sig från det onda till det rättfärdiga.

Prokonsuln sa: ”Om du föraktar vilddjuren ska jag låta dig förtäras av eld ifall du inte ångrar dig.” Men Polykarpus sa: ”Du hotar med den eld som brinner till en tid och inom kort släcks, ty du vet inte om den eld som är förvarad åt de gudlösa till den kommande domen och den eviga pinan. Men varför dröjer du? Utför det du vill!” (s. 284:11)

Så samlade folkmassan snabbt ved och ris från verkstäderna och badhusen. Judarna hjälpte också villigt till med detta som de brukade. Snart var bålet färdigt. Han fick själv ta av sig alla kläder. När de ville spika fast honom bad sa han:

Lämna mig som jag är, ty han som er mig kraft att uthärda elden skall också ge mig kraft att utan era spikar stanna kvar osargad på bålet.” (s. 285:13)

Så blev Polykarpus bunden och innan elden tändes bad han följande bön:

Herre Gud, du allsmäktige, du din älskade Sons Jesu Kristi Fader, genom vilken vi har vunnit kunskapen om dig, du änglarnas och makterna och hela skapelsens och de rättfärdigas släktes Gud, de som lever inför dig

Jag prisar dig, att du gjort mig värdig att denna dag och stund få del i martyrernas tal och i Kristi bägare till uppståndelse för kropp och själ till evigt liv i den helige Andes oförgänglighet. Må jag denna dag bli upptagen bland dessa som ett fett och välbehagligt offer, som du förut har berett, uppenbarat och uppfyllt, du osviklige och sannfärdige Gud.

Därför prisar jag dig för allt. Jag välsignar dig och ärar dig genom den evige och himmelske översteprästen Jesus Kristus, din älskade Son, genom vilken ära vare dig jämte honom. och den helige Ande nu och i de kommande tidsåldrarna. Amen. (s. 285:14)

När elden flammade upp med en väldig låga bildades som ett valv kring martyrens kropp och det såg ut som om kroppen blev gyllenbrun. ”*Den var som ett bröd under gräddning*”,

skriver författaren som var ett ögonvittne. Man gick sedan fram och stötte en dolk genom Polykarpus kropp.

Det bestämdes att de kristna inte skulle få begrava kroppen. Men när centurionen hade bränt kroppen fick de kristna ändå ta hand om benen och begrava sin älskade lärare och biskop. Det nämns att Polykarpus var den tolfte personen som led martyrdöden i Smyrna.

Polykarpus lär ha dött den 23 februari år 155. Berättelsen sammanställdes av en viss Marcion och nedskrevs av Evarestus. Berättelsen finns bevarad i fem grekiska handskrifter. Den översattes till flera språk och spreds i hela den kristna kyrkan.